

Hız. Âdem'in ağaca yaklaşması günah mı, hikmet mi?

Cenab-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurur:

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ

**“Ey Âdem! Sen ve eşin cennette yerleşin. Dilediğiniz yerden bol bol yiyin.
Fakat şu ağaca yaklaşmayın; yoksa zalimlerden olursunuz.”**

(Bakara 2/35)

Bu ayet hakkında bazı kimseler yanlış bir neticeye vararak Hz. Âdem'in -hâşâ- günah işlediğini iddia etmişlerdir. Onların mantığı kısaca şöyledir: Allah Teâlâ bir ağacı yasaklamış, Hz. Âdem ise o ağaca yaklaşmış ve neticede cennetten çıkarılmıştır. O halde bu fiil bir günah sayılmalı ve bu durum peygamberlerin de günah işleyebileceğini göstermelidir.

Bu çıkarım, Kur'ân'ın üslubunu ve İslam akaidini bilmemekten doğan hatalı bir yorumdur. Çünkü ayette geçen **“zalimlerden olursunuz”** ifadesi, başkalarına zulmetmek manasında değildir. Buradaki zulüm, kişinin kendi nefesine zarar vermesi demektir. Cennetin nimet ve rahatını kaybedip dünya hayatının zahmetine düşmek, insanın kendisine yapacağı bir tür kayıp ve mahrumiyettir. Bu yüzden ayetteki ifade, “başkasına zulmetmek” anlamında bir günah isnadı değil; nimetin kaybına sebep olacak bir neticeyi haber vermektedir.

Bunun yanında ayetteki yasak hakkında müfessirler iki ihtimal zikretmişlerdir. Birinci ihtimale göre bu yasak **tenzihi** bir nehiydir. Yani yapılması haram olan bir fiil değil, yapılmaması daha uygun ve faziletli olan bir davranıştır. Böyle bir durumda ağaca yaklaşmak, evlâ olanı terk etmek sayılır; bu ise günah değildir ve peygamberlerin masumiyetine zarar vermez.

İkinci ihtimale göre ise bu yasak **tahrimî**, yani haram olabilir. Fakat Kur'ân başka bir ayette Hz. Âdem'in bu yasağı **unutma sebebiyle** ihlal ettiğini açıkça bildirmektedir:

وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا

“Andolsun ki daha önce Âdem'e emretmiştik; fakat o unuttu ve biz onda bir

kasıt bulmadık.”

(Tâhâ 20/115)

Bu ayet, Hz. Âdem'in bilerek ve kasıtlı bir şekilde hareket etmediğini ortaya koymaktadır. Unutmak ise günah sayılmaz ve peygamberlerin ismet sıfatına zarar vermez.

Bununla beraber dikkat edilmesi gereken başka bir nokta daha vardır. Hz. Âdem daha yaratılmadan önce Cenab-ı Hak meleklerle hitaben şöyle buyurmuştur:

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

“Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.”

(Bakara 2/30)

Bu ayet, Hz. Âdem'in yeryüzüne gönderilmesinin ilahî takdirin bir parçası olduğunu göstermektedir. Yani insanın dünya hayatı başlamadan önce bu plan takdir edilmişti. Bediüzzaman Said Nursî bu hakikati ifade ederken, **“Muktezay-ı fitrat olan malum günahla cennetten ihrac edildi.”** Hz. Âdem'in cennetten çıkarılmasını yaratılışının gereği olan bir hikmete bağlamış ve bu hadisenin insanlığın dünya hayatının başlangıcına vesile olduğunu belirtmiştir.

Son olarak Kur'ân'ın peygamberler hakkında ortaya koyduğu genel prensip de bu meseleye ışık tutmaktadır. Nitekim Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ

“Biz her peygamberi ancak Allah'ın izniyle kendisine itaat edilsin diye gönderdik.”

(Nisâ 4/64)

Peygamberlere mutlak şekilde itaat emredildiğine göre onların günah işlemeleri düşünülemez. Çünkü eğer peygamber günah işleyebilseydi, ona itaat etmekle yükümlü olan ümmetinin de o günaha uyması gerekirdi. Hâlbuki günaha itaat haramdır. Bu ise mümkün değildir.

Bütün bu açıklamalar gösteriyor ki Hz. Âdem kıssasından peygamberlerin günah işlediği sonucunu çıkarmak doğru değildir. Ayette anlatılan hadise, ya evlâ olanın terk edilmesi yahut unutma sebebiyle gerçekleşmiş bir fiildir. Her iki durumda da peygamberlerin masumiyetine zarar veren bir durum söz konusu değildir.